

Frasa Topik Dan Fokus Dalam Bahasa Melayu: Analisis Program Minimalis

Fazal Mohamed Mohamed Sultan^a

fazal@ukm.edu.my

Pusat Kajian Bahasa dan Linguistik,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

Syafika Atika Binti Othman

syafikaatika95@gmail.com

Pusat Kajian Bahasa dan Linguistik,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

ABSTRAK

Kajian ini menganalisis semula mengenai kewujudan Frasa Topik (FTOP) dan Frasa Fokus (FFOK) yang terdapat dalam bahasa Melayu. Kajian ini timbul daripada isu berkenaan perbezaan Topik dan Fokus, penanda Topik dan Fokus, posisi Topik dan Fokus dalam struktur ayat serta pergerakannya dalam konstituen ayat. Tujuan kajian ini ialah mengenal pasti FTOP dan FFOK, menghuraikan struktur FTOP dan FFOK secara deskriptif dan menganalisis frasa tersebut dengan menggunakan kerangka Minimalis bagi memperlihatkan kewujudan frasa-frasa tersebut. Fokus dan Topik sering menjadi isu berikutan kedudukannya dalam struktur ayat. Data kajian diperolehi daripada data korpus UKM-DBP yang melibatkan ayat yang mengandungi kata *yang* dan partikel *-lah* yang hadir dalam bentuk ayat mudah. Kata *yang* dan partikel *-lah* dipilih bagi menentukan sama ada ia berfungsi sebagai Fokus, Topik ataupun penanda. Data tersebut dianalisis secara teoretikal menggunakan kerangka Program Minimalis. Hasil dapatan kajian ini mendapati bahasa Melayu mempunyai Frasa Topik (FTOP) dan Frasa Fokus (FFOK). Satu penemuan yang baru ialah wujudnya hierarki yang unik untuk bahasa Melayu. FFOK didapati terletak pada posisi yang lebih tinggi daripada FTOP. Kajian ini mendakwa bahawa bahasa Melayu mempunyai struktur berbeza daripada struktur sejagat yang dicadangkan oleh Rizzi (1995). Malah struktur FTOP dan FFOK dalam bahasa Melayu mempunyai kedudukan berbeza bagi ayat yang mengandungi kata *yang* dan partikel *-lah* atau kedua-duanya. Analisis ini mendapati bahawa FFOK mendahului FTOP iaitu satu penemuan yang berbeza daripada dakwaan Rizzi yang mencadangkan FTOP mendahului FFOK secara sejagat.

Kata kunci: Frasa Topik; Frasa Fokus; Program Minimalis; bahasa Melayu, data korpus

Topic And Focus Phrase In Malay Language: Minimalist Program Analysis

ABSTRACT

This study reanalyses the existence of Topic Phrase (TopP) and Focus Phrase (FocP) in the Malay language. This study arises from issues related to Topic and Focus differences, Topic and Focus markers, Topics and Focus positions in a sentence structure and movement within the structure among the constituents. The purpose of this study is to identify TopP and FocP, describe TopP and FocP and analyse both phrases using Minimalist Programme. Focus and Topic are often an issue due to its position in a sentence structure. The study data is derived

^a Penulis koresponden

from the UKM-DBP corpus data, which contains sentences containing the word *yang* and the particle *-lah* which are present in simple sentences. The word *yang* and the particle *-lah* are chosen to determine whether they function as Focus, Topics or Markers. The data were theoretically analyzed using the Minimalist Program framework. This study found that the Malay language has Topic Phrase (TopP) and Focus Phrase (FocP). A new discovery is the existence of a hierarchy that is unique to the Malay language. FocP is seen to be higher than TopP in the hierarchy. This study claims that the Malay language has a different structure compared to the universal structure that was proposed by Rizzi (1995). Even TopP and FocP in Malay have different positions in a sentence that contains the word *yang* and particles *-lah* or both. This analysis found that FocP precedes TopP in a Malay sentence structure, which is a different finding from Rizzi's claim that TopP precedes FocP universally.

Keywords: Topic Phrase; Focus Phrase; Minimalist Program; Malay language; corpus data

PENGENALAN

Bahasa Melayu (BM) ialah sebuah bahasa yang berasal daripada keluarga Austronesia. Bahasa aglutinatif ini mempunyai urutan Subjek – Kata Kerja – Objek (SKO) (Fazal Mohamed & Mohamed Romzi, 2015). Namun, jenis bahasa dan urutan tidak menghalang kewujudan Topik dan Fokus dalam ayat mudahnya. Kajian ke atas kewujudan Topik dan Fokus BM telah lama dilakukan oleh Mashudi (1981), Ramli (1989) dan Lubna (1992). Apabila Rizzi (1995) menengahkan satu dakwaan bahawa wujudnya urutan yang sejagat di antara Frasa Fokus (FFOK) dan Frasa Topik (FTOP), maka satu penelitian perlu dilakukan untuk menerima atau menolak dakwaan Rizzi. Artikel ini bukan sahaja menolak pendapat ini, tetapi juga untuk membuktikan bahawa pendapat tentang kewujudan penanda Topik dan Fokus dalam BM oleh Jie Xu (2003) adalah tidak benar. Jie XU (2003) mengklasifikasikan partikel *-lah* sebagai penanda Fokus dalam BM. Manakala, Ramli (1989) dan Lubna (1992) dalam Fazal & Mohd Romzi (2015) menyatakan bahawa sesuatu elemen yang didepankan itu ialah elemen yang difokuskan sekiranya elemen itu menerima kehadiran kata penegas seperti *-lah* dan *-kah*. Pernyataan tersebut bermaksud partikel *-lah* merupakan penanda kepada elemen yang difokuskan. Analisis dalam kajian ini mencadangkan bahawa wujudnya fitur Fokus dan fitur Topik yang menentukan kedudukan dan hierarki Topik dan Fokus.

Terdapat juga isu berkenaan struktur FTOP dan FFOK. Rizzi (1995) menyatakan bahawa Topik dan Fokus boleh berlaku secara serentak dalam satu ayat yang sama. Rizzi (1995) mencadangkan bahawa kedua-dua struktur ini dihasilkan melalui peletupan daripada satu nodus asal iaitu FKOMP. Ini bermakna FKOMP dalam struktur frasa telah digantikan dengan FFOK dan FTOP. Tambahan lagi, Topik dan Fokus mempunyai satu hierarki sejagat dalam semua bahasa. Beliau mencadangkan bahawa FTOP akan sentiasa mendahului FFOK dalam satu struktur ayat. Cadangan yang dibuat ini dilihat kurang tepat untuk digunakan dalam BM. Pendapat yang diutarakan oleh Rizzi disangkal kerana FFOK dilihat boleh mendahului FTOP dalam struktur ayat tertentu dalam BM. Dengan ini, dapatlah dijelaskan bahawa kajian ini adalah untuk mengenal pasti FTOP dan FFOK dalam BM, menghuraikan struktur FTOP dan FFOK secara deskriptif dan menganalisis frasa tersebut dengan menggunakan kerangka Minimalis bagi memperlihatkan kewujudan frasa-frasa tersebut Oleh itu, satu penelitian perlu dilakukan untuk menolak dakwaan Rizzi (1995).

KOSA ILMU

Kajian berkenaan Topik dan Fokus dalam pelbagai bahasa telah banyak dilakukan oleh ahli-ahli Linguistik berikutan kedua-duanya boleh menimbulkan pelbagai isu. Antaranya ialah

kajian oleh Butt dan King (1996), Van Der Wal (2014), Tanaka (2016) dan Miyagawa (2017). Menurut Butt dan King (1996) yang mengkaji Topik dan Fokus dalam bahasa Urdu dan Turki, kedua-duanya telah diberikan fitur. Fokus telah diberikan fitur [+Baru] kerana memperkenalkan maklumat baru ke dalam wacana, manakala Topik pula diberi fitur [+lama] kerana mengandungi maklumat lama yang telah diketahui oleh pendengar. Elemen pertama dalam ujaran diinterpretasikan sebagai Topik. Topik muncul dalam posisi awal klausa matrik dan klausa bersama komplemen. Contoh bagi Topik yang muncul dalam klausa matrik seperti:

a) [hassan=ko]_T naadyaa=ne tofii d-ii
Hassan.M=Dat Nadya.F=Erg toffee.F.Nom give-Perf.F.Sg
'To Hassan Nadya gave toffee.' (Urdu)
'Kepada Hassan, Nadya memberikan toffee.'

b) [bu kitab-₁]_T hasan ban-a ver-di
This book-Acc Hasan.Nom I-Dat give-Past.3Sg
'This book Hasan gave to me.' (Turkish)
'Buku ini, Hassan berikan kepada saya.'

Manakala, contoh yang muncul pada posisi awal klausa bersama komplemen pula adalah:

c) [anjum=ne]_T dek^h-aa [ki [hassan=ko]_T naadya=ne tofii
Anjum.F=Erg see-Perf.M.Sg that Hassan.M=Dat Nadya.F=Erg toffee.F.Nom
d-ii]
give-Perf.F.Sg
'Anjum saw that Hassan Nadya gave toffee.' (Urdu)
'Anjum melihat Hassan, Nadya yang memberikan toffeee.'

d) Zeynep [[_□ocuk-lar-1]_T ben-im okul-a götür-dü_{□□}-üm-ü] bil-iyor
Zeynep.Nom [child.Pl-Acc I-Gen school-Dat take-Ger.1Sg-Acc] know-Prog.3Sg
'Zeynep knows that the children, I took to school.' (Turkish)
'Zeynep tahu bahawa kanak-kanak itu, saya yang membawa ke sekolah.'

Berdasarkan contoh ayat tersebut, penulis mengandaikan bahawa Topik tersebut direpresentasikan pada posisi yang terletak di atas posisi argumen sebagai 'default'. Terdapat juga ayat yang membawa subjek pada posisi awal yang boleh mempunyai dua struktur seperti:

e) [naadya=ne]_T hassan=ko tofii d-ii
Nadya.F=Erg Hassan.M=Dat toffee.F.Nom give-Perf.F.Sg
'Nadya gave toffee to Hassan.' (Urdu)
Topik: [_{IP} naadyaa=ne[_{I'} ...]] Tiada topik: [_{IP} [_{I'} [naadyaa=ne...]]]

Dalam ayat tersebut, subjek yang berada pada posisi spek IP dikenali sebagai Topik, manakala subjek yang tidak berada pada posisi spek Frasa Fleksi (IP), ia bukan Topik dalam bahasa Urdu ini.

Bagi Fokus pula, Butt dan King (1996) menerangkan fungsi utamanya adalah untuk mengisi ruang maklumat antara penutur dan pendengar serta memberikan maklumat baru yang relevan untuk struktur wacana. Penulis mengandaikan Fokus ditandakan dalam spek FK dan penandaan ini berhubung dengan objek bukan khusus dalam bahasa Urdu dan Turki seperti dalam ayat:

- f) Naadyaa=ne hassan=ko [tofi]F d-ii
Nadya.F=Erg Hassan.M=Dat toffee.F.Nom give-Perf.F.Sg
'Nadya gave TOFFEE to Hassan.' (Urdu)
'Nadya memberikan TOFFEE kepada Hassan.'
- g) [bu kitab-1]T Hasan [ban-a]F ver-di
This book-Acc Hasan.Nom I-Dat give-Past.3Sg
'This book Hasan gave to ME.' (Turkish)
'Buku ini Hasan berikan kepada SAYA.'

Penulis turut membincangkan mengenai objek khusus yang mungkin difokuskan seperti dalam contoh ayat:

- h) Naadyaa=ne hassan=ko [xat]F di-yaa
Nadya.F=Erg Hassan.M=DAAt letter.M.Nom give-Perf.M.Sg
'Nadya gave Hassan a particular letters.'
'Nadya memberikan Hassan surat itu.'

Namun, apabila konstituen selain objek berada dalam Fokus, objek tersebut hanya boleh diinterpretasikan sebagai 'khusus' seperti dalam contoh:

- i) Naadyaa=ne [xat] [hassan=ko]F di-yaa
Nadya.F=Erg letter.M.Nom Hassan.M=DAAt give-Perf.M.Sg
'Nadya gave Hassan a particular letters.'
'Nadya memberikan Hassan surat itu.'

Objek khusus ini boleh bergabung dengan Topikalisasi seperti:

- j) [xat]T naadyaa=ne [hassan=ko]F di-yaa
letter.M.Nom Nadya.F=Erg Hassan.M=DAAt give-Perf.M.Sg
'Surat itu, Nadya beri kepada Hasan.'

Berdasarkan contoh-contoh yang diberikan, ternyata objek tidak khusus dan Fokus ditandakan dalam satu posisi yang sama, iaitu spek FK. Elemen yang muncul dalam spek FK mungkin menjadi elemen yang difokuskan. Van Der Wal (2014) pula mengkaji mengenai bahasa-bahasa yang wujud dalam bahasa Bantu seperti bahasa Matengo, Makhuwa dan Zulu. Dalam bahasa Matengo, subjek merupakan Fokus dalam urutan Kata Kerja – Subjek (Objek) atau KS(O). Manakala subjek sebelum kata kerja (*preverbal*) merupakan Topik. Oleh itu, variasi dalam urutan kata boleh diberikan kepada fitur [-topik] kepada subjek selepas kata kerja (*postverbal*) dan fitur [+topik] kepada subjek sebelum kata kerja (*preverbal*). Dalam ayat transitif, subjek perlu bergerak jika ia bukan Fokus.

Manakala, dalam bahasa Zulu dan Makhuwa pula, elemen-*wh* dan Frasa Nama dimodifikasikan oleh partikel Fokus '*kuphela*' yang perlu muncul selepas Kata Kerja (KK) seperti dalam contoh:

- a) [Ngi-bon-e uSipho kuphela.]
1SG.SM-see-PERF.CJ 1.Sipho only
'I saw only Sipho.' (Zulu)
'Saya hanya melihat Sipho.'

- b) O-lomw-é ehopa paáhi.
1.SM-fish-PERF.CJ 10.fish only
'He caught only fish.' (Makhuwa)
Dia menangkap hanya ikan.'

Dalam bahasa Zulu, subjek selepas kata kerja (*postverbal*) boleh menjadi fokus seperti bahasa Matengo seperti dalam contoh:

- c) Ku-cula abafana.
1SUBJ-sing DET.2.boys
- d) 'The BOYS are singing.'
Budak-budak lelaki sedang menyanyi.'
- e) 'There are boys singing.' (Zulu)
Ada budak-budak lelaki sedang menyanyi.'

Walaupun fitur [+fokus] direpresentasikan seperti itu, namun tiada bukti bahawa ia aktif dalam sintaksis. Ia berbeza dengan [+topik]. Hal ini kerana jika T (Topik) berasosiasi dengan fitur [+topik], maka keserasian subjek ditentukan oleh sebarang DP topikal. Analisis yang dilakukan oleh Tanaka (2016) pula menunjukkan derivasi sintaktik diandaikan akan diteruskan pada projeksi fasa yang meliputi *Complementizer Phrase* (CP) atau Frasa Komplemen (FKOMP). Dalam analisisnya, Tanaka (2016) mengandaikan terdapat empat jenis projeksi fungsian yang diandaikan wujud dalam analisisnya iaitu *Force Phrase* (*ForceP*), *Finite Phrase* (*FinP*), *Topic Phrase* (*TopP*) dan *Focus Phrase* (*FocP*). Dalam bahasa Inggeris, satu argumen Frasa Determiner (FD) yang mempunyai makna wacana yang sepadan dengan maklumat yang diungkapkan dalam satu konteks perbualan antara peserta boleh dinaikkan daripada posisi asal ke posisi kiri *left-periphery* klausa dan ia dikenali sebagai Topikalisasi seperti contoh berikut:

- a. **This book**, I really like . [1]
ini buku, saya sangat suka
'Buku ini, saya sangat suka .'
- b. I believe that **this book**, you should read . [2]
Saya percaya bahawa ini buku, kamu patut baca .
'Saya percaya, bahawa buku ini, kamu patut baca.'

Berdasarkan contoh ayat (a), elemen Topik *this book* yang muncul pada posisi awal ayat merupakan Topikalisasi klausa akar. Manakala, elemen Topik *this book* dalam ayat (b) pula merupakan Topikalisasi terbenam (*embedded Topicalization*), iaitu ia muncul dalam komplemen klausa 'that'. Dalam contoh ayat yang lain pula, terdapat lebih daripada satu elemen topik yang muncul pada posisi awal ayat seperti dalam contoh ayat (2) yang berikut. Manakala, dalam contoh ayat (3) pula menunjukkan elemen Topik mendahului elemen Fokus dan bukan sebaliknya. Dalam hal ini, Teori Fasa yang digunakan dalam kajian ini tidak dapat memberikan penjelasan mengenai fenomena tersebut.

2. a. ?? [**That book**]_i, [**to John**]_j, Mary handed _i _j. [4]
b. ?? [**To John**]_j, [**that book**]_i, Mary handed _i _j. [4]

3. a. [This book]_i, [to ROBIN]_j, I gave _i _j. [5]
- b. * [To ROBIN]_j, [this book]_i, I gave _i _j. [5]

Dalam kajian oleh Miyagawa (2017) pula, isu berkenaan Topik-Fokus telah dibincangkan dari pelbagai aspek seperti posisi Topik yang menjelaskan mengenai topik 'Aboutness' seiring dengan tiga bahasa, iaitu bahasa Inggeris, Jepun dan Sepanyol. Kedua, berikutan posisi Topik boleh muncul secara bebas dalam klausa matrik dan dalam klausa komplemen, ia hanya boleh muncul dengan beberapa predikat sahaja. Penulis juga menyatakan bahawa keterhadan pada kemunculan posisi Topik dalam klausa komplemen adalah bergantung pada aspek semantik dan predikat yang memilihnya. Ketiga, terdapat dua jenis topik yang lain, iaitu Topik Konstrastif dan Topik 'Familiar' menimbulkan variasi dalam binaannya. Dalam contoh ayat di bawah:

- (1) This book, I really like.
- (2) a. As for this book, I really like it.
b. This book, I really like it.

Contoh ayat (1) merupakan binaan Topik, manakala dalam contoh ayat (2) pula merujuk kepada dislokasi kiri. Dalam kedua-dua contoh tersebut, frasa Topik *this book* diletakkan pada posisi kepala ayat yang dirujuk sebagai Topikalisasi. Dalam menganalisis binaan ini, terdapat beberapa persoalan yang timbul antaranya:

- a) Apa yang dimaksudkan dengan Topikalisasi?
- b) Bagaimana frasa Topik berakhir di posisi kepala klausa?
- c) Adakah Topikalisasi boleh muncul dengan bebas dalam apa juga persekitaran?

Bagi persoalan (b) dan (c), ia mungkin berbeza daripada satu bahasa dengan bahasa yang lain dan juga dalam bahasa yang sama, bergantung kepada 'makna' Topik. Manakala, bagi persoalan (a) pula masih dalam pertimbangan kerana terdapat beberapa pendapat. Miyagawa (2017) membincangkan mengenai tiga jenis Topik, iaitu *Aboutness*, Konstrastif dan *Familiar* seperti yang dinyatakan. Perbezaan ini sukar dilihat dalam bahasa lain seperti bahasa Inggeris, namun dalam bahasa Jepun ketiga-tiga jenis ini mudah ditandai seperti dalam contoh di bawah:

1. Topik *Aboutness* adalah mengenai 'ayat itu berkenaan apa', konstituen 'yang baru diperkenalkan, baru berubah atau baru kembali'. Contohnya adalah seperti berikut:
Hanako wa piza o tabeta.
Hanako TOP pizza ACC ate
'As for Hanako, she ate pizza.'
'Bagi Hanako, perempuan itu makan pizza.'
2. Topik Konstrastif pula berkenaan elemen yang menimbulkan pilihan yang tiada kesan terhadap nilai Fokus dan mencipta pasangan bertentangan berdasarkan Topik lain. Contohnya seperti:
Hanako WA piza o
Hanako TOP.CONTR pizza ACC ate
'HANAKO ate pizza (but not anybody else).'
'Hanako yang makan pizza (bukan orang lain).'

3. Topik *Familiar* konstituen yang diberi atau diperoleh yang kebiasaannya dihapuskan dan direalisasikan dalam bentuk Kata Ganti Nama Diri. Contohnya seperti:

Piza o Hanako ga tabeta.
pizza ACC Hanako NOM ate.
'Pizza, Hanako makan.'

Daripada contoh ayat 1, 2 dan 3 dalam bahasa Jepun yang diberikan, ciri pembezanya ditanda dengan *-wa* yang bukan tekanan dalam Topik *Aboutness*, penanda tekanan *-Wa* pula merupakan Topik Konstratif. Topik *Familiar* pula ditanda dengan penggabungan dengan kepala ayat.

Kesimpulannya, posisi Topik yang dicadangkan oleh Chomsky (1977) ialah Topik muncul di atas FKOMP. Ia muncul dengan bebas dalam klausa matriks, manakala dalam klausa komplemen adalah sebaliknya. Jika Frasa Topik diprojeksikan di atas FKOMP, ia akan menghalang pemilihan. Topik dikategorikan kepada tiga jenis, iaitu Topik *Aboutness* yang muncul dalam Frasa Topik serta Topik *Konstratif* dan *Familiar* pula muncul pada posisi yang bervariasi. Dalam bahasa Inggeris, Topik *Konstratif* dan *Familiar* muncul dalam kawasan Frasa Topik, manakala dalam bahasa Jepun dan Sepanyol kedua-duanya muncul dalam Frasa Kala (FKALA). Hasilnya, ia bukanlah subjek kepada halangan terhadap Frasa Topik yang menjadikannya boleh muncul dalam komplemen semua kelas predikat.

TOPIK DAN FOKUS

Justeru, kajian ini bertujuan untuk menganalisis kewujudan Frasa Topik (FTOP) dan Frasa Fokus (FFOK) dan hubungannya dengan partikel *'-lah'* dan perkataan dan perkataan *yang* dalam BM serta menganalisis kedudukan struktur frasa ini. Hal ini kerana berdasarkan kajian-kajian lepas yang mengkaji kewujudan FTOP dan FFOK dalam beberapa bahasa seperti bahasa Inggeris, Jepun dan Mandarin mendapati bahawa FTOP wujud sebelum FFOK (Butt dan King, 1996, Van Der Wal, 2014, Tanaka, 2016 dan Miyagawa, 2017). Urutan ini bukanlah sesuatu yang pelik kerana urutan tersebut telah pun dihujah dan dibuktikan sebagai sejagat oleh Rizzi (1995). Justeru, kajian ini adalah untuk menyoal dakwaan Rizzi (1995) bahawa FTOP sentiasa mendahului FFOK secara sejagat.

Maka, kajian ini dijalankan berdasarkan objektif kajian yang telah digariskan, iaitu untuk mengenal pasti FTOP dan FFOK, menghuraikan struktur FTOP dan FFOK secara deskriptif dan menganalisis frasa tersebut dengan menggunakan kerangka Minimalis bagi memperlihatkan kewujudan frasa-frasa tersebut. Namun begitu, kajian ini hanya terbatas pada data ayat yang mengandungi perkataan *yang* dan partikel *'-lah'* dalam BM. Sumber data kajian ini juga terbatas kepada penjaan data daripada korpus DBP-UKM sahaja. Kewajaran pemilihan data berdasarkan korpus adalah kerana himpunan korpus memaparkan banyak penanda Topik dan Fokus dalam BM. Kajian ini hanya meneliti partikel *-lah* dan fungsi kata hubung *yang*, sama ada berfungsi sebagai fokus ataupun topik dalam BM. Pemilihan tersebut adalah berdasarkan permasalahan kajian yang wujud daripada kajian lepas. Data korpus digunakan sebagai sumber data kerana ia dianggap sebagai data sahih dan bukan data yang direka-reka untuk memenuhi keperluan kajian (Hishamudin, Faizah & Mashetoh, 2014). Menurut Zaharani (2008), korpus DBP boleh dianggap mewakili satu bentuk populasi data yang boleh dijadikan sampel kajian. Oleh itu, pemilihan partikel *-lah* dan kata *yang* dalam kajian ini juga dianggap sudah boleh mewakili kewujudan Topik dan Fokus dalam BM.

Jie Xu (2003), telah mendakwa kewujudan dua penanda Fokus dalam BM, iaitu partikel *'-lah'* dan *'-kah'*. Jie Xu mendakwa partikel *-lah* itu sebagai penanda Fokus dalam ayat penyata BM dan *-kah* sebagai penanda Fokus dalam ayat tanya. Bertitik tolak daripada pernyataan ini, kajian dijalankan dengan menganalisis partikel *'-lah'* dan juga penggunaan kata hubung *'yang'*

dalam struktur ayat kenyataan sahaja. Menurut Tatabahasa Dewan (2002), 'yang' merupakan kata hubung pancangan relatif yang berfungsi menghubungkan klausa utama dengan satu klausa kecil yang lain. Manakala, partikel '-lah' pula merupakan kata yang berfungsi sebagai penegas hanya kepada frasa predikat atau bahagian-bahagiannya. Selain itu, partikel '-lah' ini juga berfungsi untuk menekankan maksud perkataan yang bercantum dengannya atau dipanggil sebagai hos.

Dalam kajian ini, kewujudan FTOP dan FFOK dalam BM dianalisis berdasarkan maklumat yang diperolehi daripada kajian-kajian lepas. Antara bahasa yang telah dikaji wujudnya Frasa Topik dan Fokus ini adalah bahasa Inggeris, Mandarin, Urdu, Turki, Jepun dan Sepanyol. Justeru, kajian-kajian lepas yang dijadikan rujukan bagi meneliti definisi FTOP dan FFOK adalah seperti kajian oleh Butt dan King (1996), de Swart dan de Hoop (2000), Hagstrom (2000), Cormack dan Smith (2000), Gundel dan Freihem (2004) serta Neelemen dan Titov (2009).

Terdapat beberapa definisi yang dikemukakan berkenaan Topik dan Fokus oleh ahli-ahli linguistik. Antaranya ialah de Swart dan de Hoop (2000) yang mendefinisikan Topik dan Fokus umumnya sebagai struktur maklumat dalam ayat, di mana Topik merupakan maklumat yang diberi dan dijangka oleh penerima dan tidak berinformasi. Manakala, fokus pula didefinisikan sebagai maklumat baru yang timbul dan tidak dapat dijangka oleh penerima serta berinformasi. Butt dan King (1996) pula menyatakan bahawa fungsi utama Fokus adalah untuk mengisi ruang maklumat antara penutur dengan pendengar dan seterusnya memberikan maklumat baru yang relevan dengan struktur wacana. Hagstrom (2000) juga menyatakan bahawa Topik adalah pemberitahuan sesuatu ayat itu mengenai apa dan komen seperti sesuatu maklumat baru mengenai sesuatu perkara. Contoh yang diberikan adalah mengenai Topik dalam bahasa Inggeris iaitu:

- a. **John** saw the play yesterday. (Mengenai '**John**')
John nampak itu drama semalam
'John menonton drama itu semalam.'
- b. **Yesterday** John saw the play. (Mengenai '**yesterday**')
Semalam John nampak itu drama.
'John menonton drama itu semalam.'
- c. **The play** John saw yesterday. (Mengenai '**the play**')
Itu drama John nampak semalam.
'Drama itu, John nampak semalam.'

Definisi yang diberikan Cormack dan Smith (2000) juga menyatakan bahawa Topik itu adalah persoalan '*klausa itu mengenai apa*'. Manakala, Fokus pula adalah bahan atau maklumat baru dalam jawapan kepada soalan atau memberikan maklumat bertentangan. Ia juga menyamai pernyataan yang dibuat oleh Gundel dan Freihem (2004) di mana kedua-dua penulis ini mendefinisikan Fokus itu sebagai predikat logikal dan Topik pula sebagai komplemen fokus. Persoalan ayat atau klausa itu mengenai apa sememangnya bersamaan dengan Topik. Namun, timbul definisi baru bagi Fokus yang dinyatakan oleh penulis iaitu, Fokus ialah apa yang dipredikatkan tentang Topik. Pernyataan tersebut disertakan contoh seperti berikut:

- Contoh: A. Did you order the chicken or the meat?
B. It was the **MEAT** that I ordered.

Berdasarkan contoh tersebut, ‘MEAT’ yang dinyatakan dalam ayat diberikan rujukan dan telah disebut di dalam ayat tanya sebelumnya. Namun, ia dinyatakan sebagai Fokus kerana penulis merasakan ‘MEAT’ itu adalah maklumat baru dalam hubungannya dengan Topik.

Neelemen dan Titov (2009) dalam kajian mereka pula menunjukkan bahawa Topik dan Fokus merupakan pengertian asas dalam struktur maklumat yang dapat ditingkatkan lagi untuk menghasilkan interpretasi yang bertentangan.

Berdasarkan setiap definisi yang dinyatakan oleh ahli-ahli linguistik yang mengkaji Topik dan Fokus, dapatlah disimpulkan bahawa Topik adalah struktur maklumat lama yang sedia ada dalam kognitif pendengar, bersifat tidak informatif dan berfungsi untuk menerangkan tentang sesuatu ayat itu. Manakala, Fokus pula adalah struktur maklumat baru yang tiada dalam kognitif pendengar, tidak dapat dijangka dan memberikan maklumat bertentangan dengan praandaian yang dibuat oleh pendengar. Fokus turut merangkumi maklumat baru tentang sesuatu yang lama. Dengan ini, dapatlah disimpulkan bahawa Topik mempunyai fitur seperti [+lama, -informatif] dan Fokus pula mempunyai fitur [+baru, +informatif].

ISU TOPIK DAN FOKUS DALAM BAHASA MELAYU

Dalam BM, terdapat juga FTOP dan FFOK yang menjadi isu daripada kajian-kajian lepas yang telah dilakukan. Mashudi (1981), Ramli (1989) dan Lubna (1992) adalah antara penulis BM yang telah lama membincangkan mengenai topik dan fokus, namun, kehadiran teori baru akan merungkai permasalahan lama iaitu yang wujud dalam isu Topik dan Fokus dalam BM. Hal ini berikutan kerana setiap bahasa itu mempunyai Topik dan Fokus yang tersendiri dan berbeza-beza serta sukar untuk ditentukan. Ia ditentukan berdasarkan ciri-ciri yang terdapat pada Topik dan Fokus. Contohnya, dalam bahasa Urdu dan Turki dalam kajian oleh Butt dan King (1996), topik dalam sesuatu ayat itu terletak pada elemen pertama ujaran. Hal ini bermakna Topik muncul pada posisi awal klausa dalam klausa matrik dan klausa komplemen. Manakala, Fokus pula dikatakan terletak pada posisi spek FK dalam bahasa tersebut.

Bagi bahasa Basque pula, fokus ditentukan dengan kedudukannya yang terletak bersebelahan dengan kata kerja (KK) (Irurtzun 2005). Ayat menjadi tidak gramatis jika subjek yang difokuskan tidak terletak bersebelahan dengan KK. Trask & Trask (1999) pula menyatakan bahawa apa sahaja elemen yang mendahului KK itu yang difokuskan. Penentuan Topik dan Fokus juga berbeza dalam bahasa Jepun. Hal ini kerana bahasa Jepun mempunyai penanda bagi topik. Miyagawa (2017), turut melihat semula isu Topik sejak dari kajian Kuno (1973, 1976) bahawa frasa Topik dalam bahasa Jepun ditandai dengan kehadiran *-wa*. Namun, ia hanya boleh muncul pada klausa komplemen bagi beberapa kelas sahaja. Petanda topik tersebut juga mempunyai tekanan berdasarkan jenis topik. Contohnya ialah topik “*aboutness*” yang ditandai dengan *-wa* (tiada tekanan), manakala topik kontrastif ditandai dengan *-WA* (tekanan). Isu berkenaan penanda topik dan fokus juga turut dibincangkan dalam bahasa Korea oleh Taeho (2008). Terdapat subjek yang diikuti oleh penanda topik *nun* dalam ayat. Namun, penanda *nun* ini dikatakan boleh membawa maklumat lama ataupun baru berdasarkan kepada konteks. Penanda Fokus pula ialah elemen *ka* atau *lul*.

Isu berkenaan penanda ini juga telah dibincangkan oleh Jie XU (2003). Jie XU telah membincangkan berkenaan penanda Fokus bahasa Cina dan BM. Dalam bahasa Cina, terdapat penanda Fokus ‘*shi*’ (‘*to be*’) yang merupakan KK kopula dalam konstituen yang hendak difokuskan. Manakala, dalam BM, dikatakan terdapat dua penanda Fokus, iaitu partikel *-lah* dalam ayat deklaratif dan *-kah* dalam ayat interogatif yang merupakan partikel seperti sufiks:

- a) Saya-*lah* yang akan pergi ke Kuala Lumpur.
- b) Dia itu Abu-*kah*?

Berdasarkan contoh yang diberikan, Jie XU (2003) mengklasifikasikan partikel *-lah* sebagai penanda fokus dalam BM. Ramli (1989) dan Lubna (1992) juga telah menyatakan bahawa sesuatu elemen yang didepankan itu ialah elemen yang difokuskan sekiranya elemen itu menerima kehadiran kata penegas seperti *-lah* dan *-kah*.

Pernyataan tersebut bermaksud partikel *-lah* itu merupakan penanda kepada elemen yang difokuskan seperti yang dinyatakan oleh Jie XU (2003). Perubahan kedudukan kepada partikel *lah* boleh menyebabkan ayat tersebut tidak gramatikal seperti dalam (a') dan (b') Contohnya adalah seperti berikut:

- a) Pandailah dia.
- a') *Pandai dialah.
- b) Kecillah dia.
- b') *Kecil dialah.

Namun, dalam kajian ini, partikel *-lah* itu menjadi antara isu yang diketengahkan, iaitu sama ada ia berfungsi sebagai penanda fokus kepada elemen yang difokuskan atau merupakan satu frasa iaitu frasa fokus. Berikut merupakan contoh data korpus yang mengandungi partikel *-lah*:

- a) Roda itulah roda kayu.
- b) Bagindalah putera Sulong kepada Sultan Ibrahim.
- c) Makan kuihlah lepas majlis.

Berdasarkan contoh ayat tersebut, partikel *-lah* hadir rapat dengan elemen di sebelahnyanya. Menurut Jie XU (2003), partikel *-lah* berperanan sebagai penanda fokus dalam BM. Namun, apabila diteliti kepada ayat-ayat tersebut, partikel *-lah* itu berperanan sebagai satu frasa, bukanlah sebagai penanda. Dalam ayat (a), frasa *roda itu* merupakan Topik yang merujuk kepada maklumat lama, iaitu yang telah diketahui oleh pendengar dan apabila ditambah partikel *-lah* dalam frasa itu, partikel *-lah* itu merupakan Fokus yang merujuk kepada maklumat baru. Hal ini bermakna penekanan kepada partikel *-lah* itu memberikan maklumat baru kepada pendengar bahawa *roda* itulah yang merupakan *roda kayu*. Jika partikel *-lah* itu dibuang maka ayat tersebut menjadi *roda itu roda kayu*, ia masih tidak membawa kesan kepada peranan Topik itu. Begitu juga dengan ayat (b) yang mengandungi KN *baginda* yang merupakan Topik dan apabila ditambah dengan penekanan partikel *-lah*, ia akan memberikan maklumat baru kepada pendengar bahawa 'bagindalah' putera Sulong kepada Sultan Ibrahim. Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk menyangkal pendapat oleh penulis lepas yang mengklasifikasikan partikel *-lah* sebagai penanda fokus.

Selain itu, kajian ini juga meneliti fungsi kata hubung 'yang', sama ada berfungsi sebagai Fokus ataupun Topik dalam BM. Hal ini kerana 'yang' juga menimbulkan kekeliruan sama ada berfungsi sebagai penanda sahaja ataupun sebagai satu frasa. Berikut merupakan contoh data korpus yang mengandungi kata hubung 'yang':

- a) Hasan yang sedang tidur.
- b) Tabung Haji yang memfailkan saman.
- c) Situasi yang menggerunkan ini.

Berdasarkan contoh ayat tersebut, kata hubung *yang* berperanan sebagai Topik dalam ayat. Dalam ayat (a), *Hasan* berperanan sebagai Fokus kerana memberi maklumat baru kepada pendengar, iaitu pendengar tidak mengetahui bahawa *Hasan sedang tidur*. Kata hubung *yang* pula berperanan sebagai Topik, iaitu maklumat lama kerana ia merujuk kepada perbuatan tidur

yang sudah diketahui oleh pendengar. Jika kata hubung *yang* itu dibuang dalam ayat, ia menjadi *Hasan sedang tidur*. Oleh itu, *Hasan* berperanan sebagai Topik kerana pendengar mengetahui Hasan tidur. Isu seperti ini menunjukkan bahawa peranan Topik dan Fokus ini boleh berubah. Begitu juga dengan ayat (b), di mana frasa *Tabung Haji* yang asalnya berperanan sebagai Fokus akan berubah menjadi Topik jika kata hubung *yang* tidak wujud dalam ayat tersebut. Hal ini menunjukkan bahawa kata hubung *yang* sememangnya berperanan sebagai mengubah maklumat lama kepada sesuatu yang baru.

Isu lain yang dibincangkan dalam kertas kerja ini ialah gabungan kata hubung *yang* dan partikel *-lah* dalam satu ayat yang sama. Jika wujud kedua-dua elemen tersebut, maka penentuan Topik dan Fokus juga akan menimbulkan permasalahan, sama ada kedua-duanya masih membawa peranan yang sama ataupun berubah. Hal ini dilihat berdasarkan ujian-ujian linguistik yang dibuat bagi menguji peranan topik dan fokus terhadap kata *yang* dan partikel *-lah*. Penentuan Topik dan Fokus dalam ayat yang mengandungi kata hubung *yang* dan partikel *-lah* diteliti berdasarkan definisi-definisi yang telah diberikan oleh penulis-penulis lepas berkenaan Topik dan Fokus. Berikut merupakan contoh data korpus yang mengandungi kedua-dua elemen kata hubung *yang* dan partikel *-lah*:

- a) Encik Ghafurilah yang jadi hero.
- a') *Encik Ghafuri yanglah jadi hero.
- b) Rafe dan Dannylah yang menjadi watak utama dalam filem tersebut.
- b') *Rafe dan Danny yanglah menjadi watak utama dalam filem tersebut.
- c) Merekalah yang tahu semua itu.
- c') * Mereka yanglah tahu semua itu.

Berdasarkan ayat (a), *Encik Ghafuri* merupakan Topik pertama, iaitu maklumat lama yang diketahui oleh pendengar, partikel *-lah* merupakan Fokus, iaitu maklumat baru yang baru diketahui oleh pendengar dan kata hubung *yang* merupakan Topik kedua yang menerangkan tentang Encik Ghafuri. Hal ini menunjukkan bahawa dalam satu ayat, terdapat dua Topik dan satu Fokus. Rizzi (1995) juga turut menyatakan bahawa satu ayat boleh mengandungi lebih daripada satu Topik. Dalam ayat (b) pula, *Rafe dan Danny* merupakan Topik pertama, partikel *-lah* merupakan Fokus dan kata hubung *yang* merupakan Topik kedua. Jika salah satu elemen tersebut dibuang seperti *Encik Ghafurilah jadi hero*, ia tidak mengubah peranan Topik dan Fokus. Sebaliknya, jika partikel *-lah* dibuang menjadi *Encik Ghafuri yang jadi hero*, maka *Encik Ghafuri* berubah peranan menjadi Fokus dan kata hubung *yang* masih berperanan sebagai Topik. Seterusnya juga kesemua ayat yang bertanda di atas menunjukkan bahawa partikel *lah* tidak boleh hadir bersama Topik *yang* dalam bahasa Melayu. Justeru, dalam hal ini, kedua-dua frasa hadir berasingan dan mempunyai urutan yang tetap iaitu FFOK mendahului FTOP dalam ayat dan menjadikan Fokus sebagai subjek ayat.

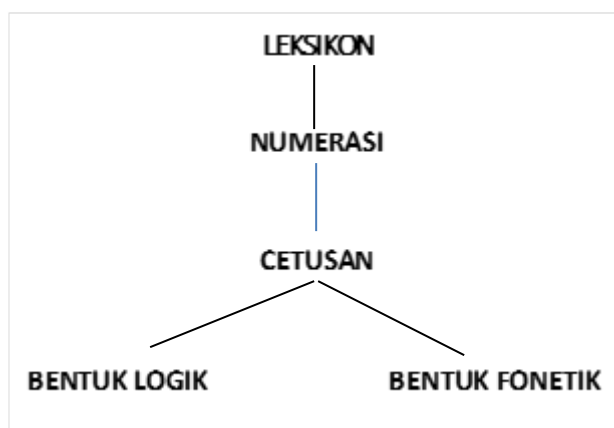
METODOLOGI

Metodologi dalam kajian ini terbahagi kepada dua bahagian. Bahagian pertama menjelaskan mengenai cara data ini dikutip dan dikumpulkan. Data itu dikutip menggunakan korpus Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Manakala bahagian kedua ialah cara data ini dianalisis secara teoritikal. Analisis kajian ini secara teoritikal juga dibataskan dengan menggunakan kerangka Minimalis sahaja. Analisis secara teoritikal penting bagi menyelesaikan permasalahan yang melibatkan binaan struktur topik dan fokus yang berkemungkinan berbeza daripada bahasa-bahasa lain.

Kajian ini merupakan satu kajian yang berdasarkan data korpus, iaitu kajian linguistik yang menggunakan data korpus yang sedia ada bagi memperlihatkan fenomena topik dan fokus dalam BM. Penggunaan data korpus dalam kajian adalah bertujuan untuk memperlihatkan penggunaan topik dan fokus dalam data asli BM melalui pelbagai sumber. Sumber data kajian melibatkan keseluruhan subkorpus dalam pangkalan data korpus Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Korpus DBP mempunyai data daripada pelbagai bahan seperti akhbar, buku, teks sastra dan lain-lain. Pewajaran pemilihan data korpus ini adalah kerana ayat-ayat yang terbina daripada struktur topik dan fokus itu lebih bersifat semula jadi, iaitu seperti melibatkan pertuturan atau dialog. Kaedah kajian berdasarkan data korpus ini melibatkan alat-alat korpus linguistik yang membantu dalam pengumpulan data.

Sumber data DBP ini hanya terdiri daripada sumber berbentuk tulisan, iaitu merangkumi buku, majalah, surat khabar, monograf, dokumen, kertas kerja, risalah dan sebagainya. Pangkalan data DBP boleh dianggap mewakili satu bentuk populasi data yang boleh dijadikan sebagai sampel kajian. Setiap sumber tersebut terbahagi kepada beberapa subkorpus yang berasingan. Subkorpus merupakan sebahagian daripada korpus yang lebih besar dan mempunyai semua ciri korpus. Pangkalan data korpus DBP setakat ini adalah lebih kurang 135 juta perkataan yang terbahagi kepada lapan subkorpus iaitu buku, majalah, akhbar, terjemahan buku, efermereal, drama, puisi dan teks trradisional. Berdasarkan subkorpus tersebut, semua data telah diproses untuk mendapatkan maklumat seperti senarai kata (*word list*), kekerapan butiran leksikal (*frequency list*) dan kolokasi. Selain itu, baris konkordans juga diteliti bagi memperlihatkan aspek makna. Seterusnya kaedah penganalisan data merupakan kaedah yang penting selepas memperoleh data. Penulis perlu menganalisis data dengan menggunakan teori atau pendekatan yang bersesuaian dengan data kajian yang dikumpul dan dipilih. Dalam kajian ini, penulis akan menggunakan kerangka Minimalis oleh Chomsky (1995) dalam menganalisis data yang diperolehi daripada korpus DBP. Penulis memilih teori ini kerana bersesuaian dengan data penulis, iaitu mengkaji struktur topik dan fokus. Data ini dianalisis dengan dua kaedah, iaitu penulis menganalisis setiap data secara deskriptif terlebih dahulu dan kedua adalah analisis teoritikal dengan menggunakan kerangka Minimalis.

Program Minimalis (PM) dipilih sebagai kerangka yang akan digunakan bagi menganalisis struktur frasa Topik dan Fokus dalam BM kerana kerangka ini merupakan kerangka teori terkini dalam kajian sintaksis. Pelbagai isu bahasa telah diselesaikan melalui PM. Teori terdahulu sudah pun disangkal sebagai teori yang mempunyai pelbagai kekurangan daripada pelbagai segi oleh Chomsky (1995). PM diutarakan oleh Noam Chomsky melalui kertas kerjanya pada tahun 1995. Menurut Chomsky (1995), PM merupakan model Tatabahasa Sejagat yang diandaikan telah dimiliki sejak lahiriah oleh manusia dalam fakulti bahasanya yang terdiri daripada leksikon, kemudian diikuti oleh numerasi, cetusan serta bentuk logik (Bentuk-L) dan bentuk fonologi (bentuk-F). Bentuk-L dan bentuk-F ini pula terletak pada pada satu bahagian yang sama dipanggil tahap antaramuka. Kedudukan di antara leksikon dan numerasi merupakan sintaksis nyata manakala kedudukan di antara cetusan, bentuk logik dan bentuk fonologi merupakan sintaksis terselindung. Susunan aras ini boleh dilihat pada rajah berikut:

RAJAH 1. Kerangka Minimalis

Dalam kerangka Minimalis tersebut, leksikon yang menduduki aras paling atas merupakan kamus minda seseorang penutur. Leksikon merupakan satu andaian yang bersifat sejagat. Kamus minda manusia ini mempunyai himpunan elemen yang dikenali sebagai kata. Susunan kata ini berada dalam keadaan yang tidak tertib dan berbeza dengan kamus yang disusun mengikut urutan abjad. Kata juga dikenali sebagai butir leksikal. Leksikon berfungsi untuk menyediakan input berupa item leksikal yang dimasukkan dalam daftar leksikal dan item leksikal kemudiannya akan dipilih untuk proses derivasi ayat. Item leksikal terbahagi kepada kategori leksikal dan kategori fungsian. Kategori leksikal ialah leksikal yang mempunyai makna utuh iaitu kata nama, kata adjektif dan kata kerja manakala kategori fungsian pula merujuk kepada leksikal yang mempunyai fungsi tatabahasa iaitu kata penguat, kata determiner, kuantifier, kata kerja bantu dan sebagainya. Setiap item leksikal ini juga mempunyai tiga jenis fitur iaitu fitur sintaksis, fitur semantik dan fitur fonetik. Fitur ini boleh dibahagi kepada fitur berinterpretasi dan fitur tak berinterpretasi. Fitur berinterpretasi tidak boleh dipadamkan semasa numerasi kerana diperlukan untuk interpretasi di tahap antaramuka. Fitur tak berinterpretasi wajib disemak dan dipadam ketika derivasi sebelum derivasi itu memasuki tahap antaramuka bentuk logik.

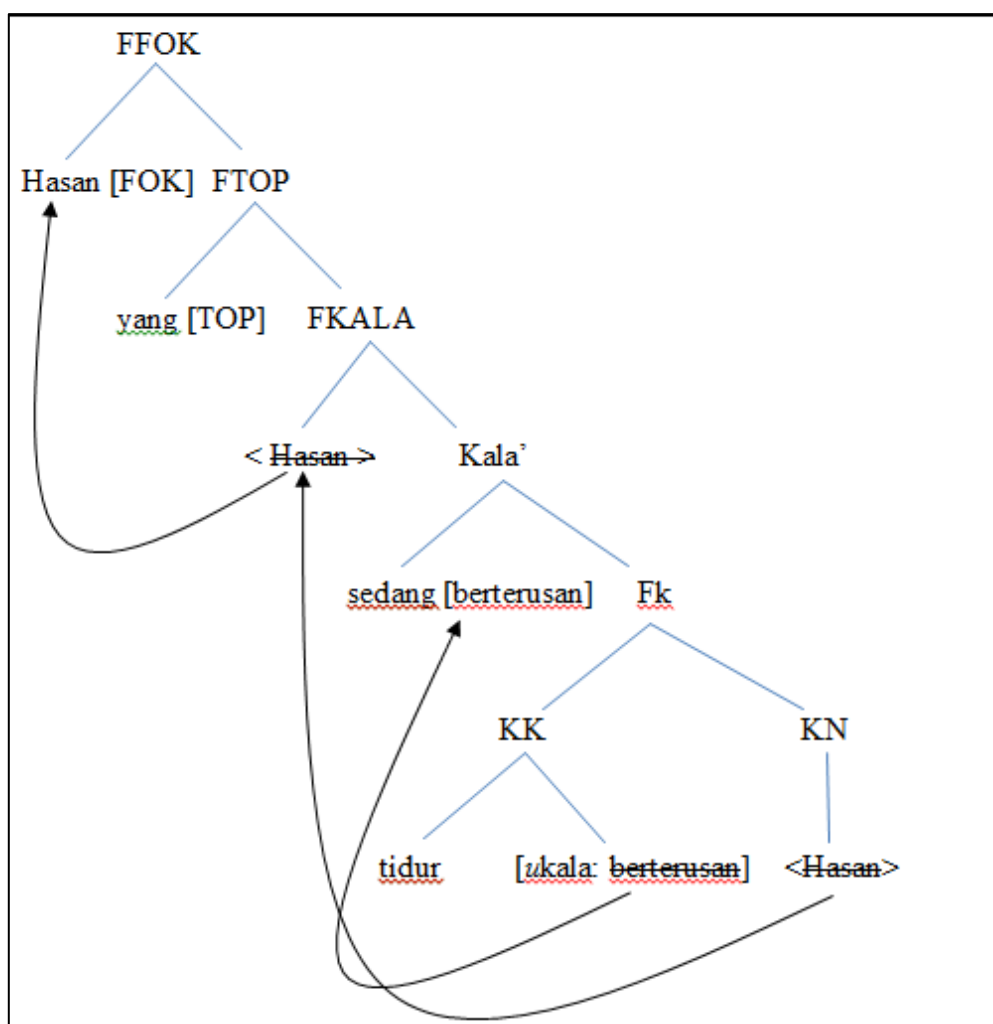
Pada aras numerasi pula, berlaku banyak proses percantuman. Numerasi merupakan sistem yang berinteraksi antara leksikon dan tahap antaramuka bentuk logik dan bentuk fonologi. Cantuman dalam numerasi terbahagi kepada operasi cantuman luaran dan cantuman dalaman (Chomsky, 2001). Cantuman luaran melibatkan percantuman dua objek sintaksis yang berikar diambil dari daftar leksikal manakala cantuman dalaman melibatkan salah satu objek sintaksis dalam satu unit frasa dengan satu unit frasa yang lain. Dengan ini, jelaslah bahawa PM akan digunakan sebagai kerangka dalam menganalisis frasa Fokus dan Topik dalam BM. Hal ini berikutan kerangka Minimalis bersifat universal dan dapat menunjukkan peranan partikel *-lah* sebagai FFOK dan kata hubung *yang* sebagai FTOP.

ANALISIS KAJIAN

Analisis deskriptif dalam 4.0 telah menunjukkan bahawa terdapat struktur yang didahului oleh FFOK dan kemudian diikuti oleh FTOP. Analisis kerangka Minimalis ini akan menunjukkan peranan Topik dan Fokus yang dibawa oleh partikel *-lah* dan kata hubung *yang* dalam ayat serta membuktikan bahawa kedua-duanya bukanlah berperanan sebagai penanda sahaja. Dengan pemaparan kerangka Minimalis, dapat dilihat juga bahawa terdapat struktur FFOK yang mendahului FTOP, iaitu berbeza dengan cadangan oleh Rizzi (1995) yang menyatakan bahawa FTOP sentiasa mendahului FFOK. Analisis kerangka Minimalis akan menggunakan contoh data korpus berikut bagi ayat yang mengandungi kata hubung *yang*:

1. Hasan yang sedang tidur.
FOK TOP

Dalam ayat tersebut, *Hasan* berperanan sebagai Fokus yang membawa fitur [+baru], iaitu memberi maklumat baru kepada pendengar dan menjadi subjek ayat. Kata hubung *yang* berperanan sebagai Topik yang membawa fitur [+lama], iaitu memberi maklumat lama kepada pendengar. Ayat tersebut juga mengandungi kata bantu aspek yang mempunyai kala berterusan, iaitu *sedang* dan kata kerja *tidur*. Ayat tersebut merupakan ayat yang mengandungi kata kerja tak akusatif, iaitu memberi peranan selain daripada agen.

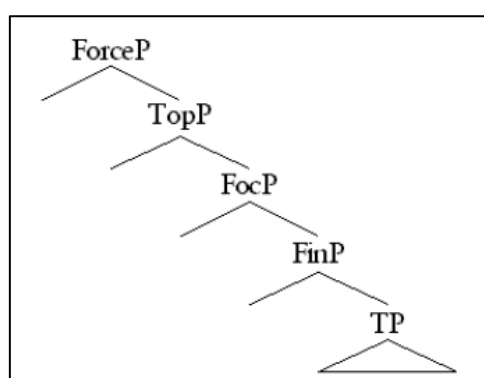
RAJAH 2. Struktur Frasa Fokus dan Topik bagi Kata Hubung *yang*

Representasi bermula dengan menggabungkan KK *tidur* dan KN *Hasan*. KK itu meletus kepada dua bahagian, iaitu KK *tidur* dan *ukala*. KK digabungkan dengan KN *Hasan* bagi membentuk Fk. Kemudian, kata bantu aspek *sedang* bergabung dengan Fk bagi membentuk Kala'. Kala berterusan yang terletak pada kata bantu *sedang* disemak dan kemudian dipadamkan. Hal ini kerana berlakunya proses keserasian untuk menyemak fitur tak berinterpretasi [*ukala*]. Kala' kemudiannya bergabung dengan *Hasan* yang telah bergerak dari posisi awal, iaitu KN dan membentuk FKALA. Dalam struktur frasa Topik dan Fokus ini, FKOMP tidak wujud kerana FKOMP dalam struktur frasa telah diletupkan menjadi FFOK dan FTOP (Rizzi, 1995). Seterusnya, FKALA bergabung dengan Topik *yang* yang membawa fitur Topik bagi membentuk FTOP. FTOP kemudiannya bergabung dengan KN *Hasan* yang

merupakan elemen Fokus dalam ayat, sekaligus merupakan subjek ayat bagi membentuk FFOK.

Dengan ini, struktur yang terhasil dalam rajah 3 merupakan struktur frasa Fokus dan Topik bagi kata hubung *yang* berikutan tiada fitur yang perlu diprojeksikan untuk membentuk nodus baru. FTOP dan FFOK juga dilihat tidak mengalami sebarang pergerakan ke peringkat yang lebih atas. Selain itu, struktur berkenaan dianggap gramatis kerana telah menepati kekangan Interpretasi Penuh (IP). Jelaslah bahawa FFOK merupakan frasa teratas dan mendahului FTOP. Perkara ini berbeza dengan idea yang diutarakan oleh Rizzi (1995) yang mengatakan bahawa FTOP sentiasa mendahului FFOK.

Rizzi (1995) telah menyatakan bahawa Topik dan Fokus boleh berlaku secara serentak dalam satu ayat yang sama. Oleh itu, FKOMP dalam struktur frasa telah diletupkan menjadi FFOK dan FTOP. Menurut beliau lagi, Topik dan Fokus mempunyai satu hierarki sejagat dalam semua bahasa. Beliau mencadangkan bahawa FTOP akan sentiasa mendahului FFOK dalam satu struktur ayat secara sejagat. Cadangan yang dibuat ini dilihat kurang tepat untuk digunakan dalam BM. Penulis menyangkal pendapat yang diutarakan oleh Rizzi kerana FFOK dilihat boleh mendahului FTOP dalam struktur ayat tertentu. Contohnya adalah seperti data korpus yang mengandungi kata hubung *yang* yang telah dijelaskan. Struktur bagi klausa yang mengandungi kata hubung *yang* akan memaparkan struktur FFOK mendahului FTOP. Hal ini dapat disokong oleh kajian yang pernah dilakukan oleh Ramli (1989) yang telah lebih awal mengemukakan kenyataan yang bertentangan daripada cadangan Rizzi (1995). Ramli (1989) telah mendapati bahawa Fokus yang berada pada posisi spek FKOMP mendahului Topik yang berada pada posisi cantuman ke FFLEKSI dalam satu ayat yang sama. Oleh itu, penulis ingin membuktikan idea ini dengan menggunakan data korpus dan analisis kerangka Minimalis. Berikut merupakan struktur klausa yang dicadangkan oleh Rizzi (1995):

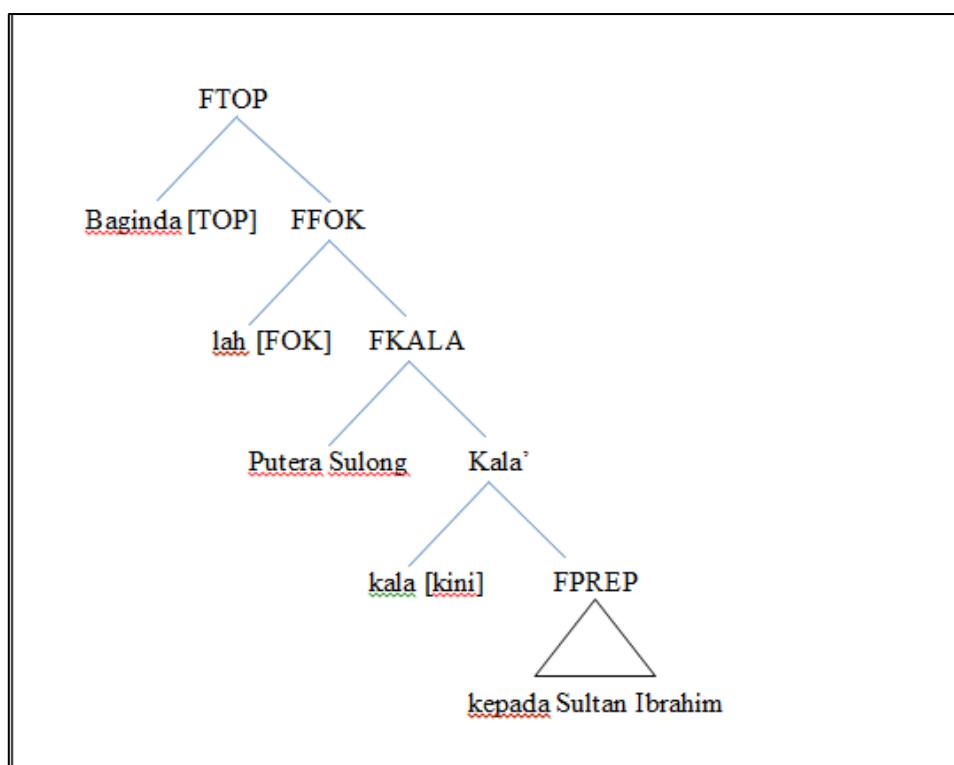

RAJAH 3. Struktur Frasa *Force* oleh Rizzi (1995)

Bagi analisis ayat yang mengandungi partikel *-lah* yang merupakan elemen Fokus dalam BM, contoh data berikut digunakan:

2. Baginda-*lah* putera Sulong kepada Sultan Ibrahim.
TOP FOK

Dalam ayat tersebut, *Baginda* berperanan sebagai Topik yang membawa fitur [+lama], iaitu memberi maklumat lama kepada pendengar dan menjadi subjek ayat. Kata partikel *-lah* berperanan sebagai Fokus yang membawa fitur [+baru], iaitu memberi maklumat baru kepada pendengar. Ayat tersebut juga mengandungi kata preposisi *kepada* dan FN *Sultan Ibrahim*.

RAJAH 4. Struktur Frasa Topik dan Fokus bagi Partikel *-lah*

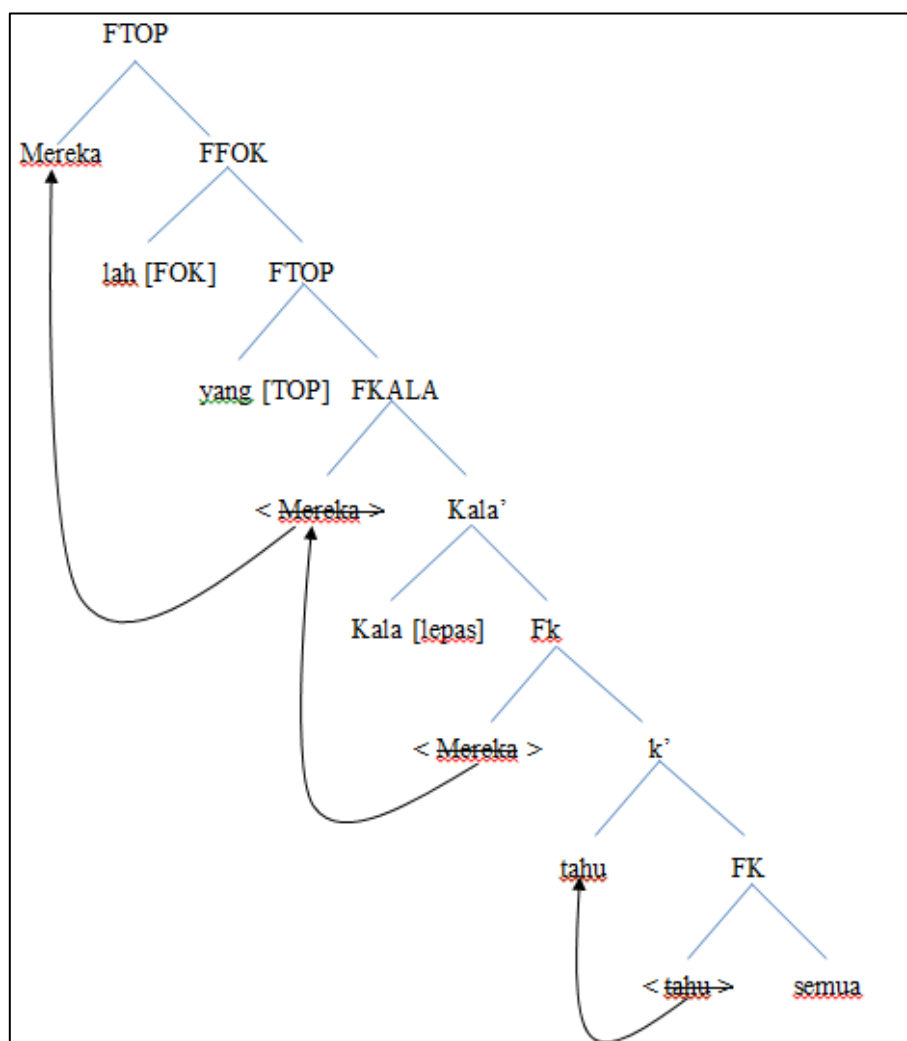
Representasi bermula dengan menggabungkan kata preposisi *kepada* dan FN *Sultan Ibrahim* serta membentuk FPREP *kepada Sultan Ibrahim*. Kemudian, FPREP bergabung dengan *kala [kini]* bagi membentuk Kala'. Kala kini yang terletak pada Kala' disemak dan kemudian dipadamkan. Hal ini kerana berlakunya proses keserasian untuk menyemak fitur tak berinterpretasi [ukala]. Kala' kemudiannya bergabung dengan *Putera Sulong* bagi membentuk FKALA. Dalam struktur frasa Topik dan Fokus ini, FKOMP tidak wujud kerana FKOMP dalam struktur frasa telah diletupkan menjadi FFOK dan FTOP (Rizzi, 1995). FKALA bergabung dengan Fokus *-lah*, yang membawa fitur Fokus, untuk membentuk FFOK. FFOK kemudiannya bergabung dengan KN *Baginda* yang merupakan elemen Topik dalam ayat, sekaligus merupakan subjek ayat bagi membentuk FTOP. Dengan ini, jelaslah bahawa struktur yang mengandungi partikel *-lah* sahaja dan berperanan sebagai Fokus akan menyamai struktur yang dicadangkan oleh Rizzi. Hal ini adalah kerana struktur frasa yang mengandungi elemen Topik hadir dahulu dalam sesuatu ayat itu. Struktur pada rajah 4 juga memperlihatkan tiadanya sebarang pergerakan berlaku dalam struktur.

Seterusnya akan dibincangkan berkenaan struktur yang menggabungkan kedua-dua elemen partikel *-lah* dan kata hubung *yang*. Dalam analisis deskriptif, partikel *-lah* berperanan sebagai Fokus yang membawa fitur [+baru] dan kata hubung *yang* berperanan sebagai Topik yang membawa fitur [+lama]. Dalam struktur gabungan ini juga terdapat lebih daripada satu elemen Topik. Oleh itu, kerangka Minimalis akan memaparkan struktur frasa Topik dan Fokus serta pergerakannya dalam rajah pohon. Berikut merupakan contoh data yang dianalisis:

3. Mereka-*lah* yang tahu semua.
TOP FOK TOP

Dalam ayat tersebut, *mereka* berperanan sebagai Topik pertama yang membawa fitur [+lama], iaitu memberi maklumat lama kepada pendengar dan menjadi subjek ayat. Kata partikel *-lah* berperanan sebagai Fokus yang membawa fitur [+baru], iaitu memberi maklumat

baru kepada pendengar. Kata hubung *yang* berperanan sebagai Topik kedua dalam ayat. Struktur bagi ayat tersebut adalah berbeza kerana mengandungi lebih daripada satu Topik dalam satu ayat.

RAJAH 5. Struktur Frasa Topik dan Fokus bagi partikel *-lah* dan kata hubung *yang*

Berdasarkan rajah 5, representasi bermula dengan menggabungkan KK *tahu* dan KN *semua*. KK *tahu* kemudiannya bergerak ke posisi *k'* bagi proses penyemakan fitur dan meninggalkan bekas pada posisi asal. KK digabungkan dengan FK bagi membentuk *k'*. Kemudian, *k'* bergabung dengan KN *mereka* bagi membentuk Fk. *Kala lepas* disemak dan kemudian dipadamkan. Hal ini kerana berlakunya proses keserasian untuk menyemak fitur tak berinterpretasi [*ukala*]. *Kala'* kemudiannya bergabung dengan *mereka* yang telah bergerak dari posisi awal, iaitu posisi spek Fk dan telah disemak serta dipadamkan bagi membentuk FKALA. Dalam struktur frasa Topik dan Fokus ini, FKOMP tidak wujud kerana FKOMP dalam struktur frasa telah diletupkan menjadi FFOK dan FTOP (Rizzi, 1995). Seterusnya, FKALA bergabung dengan TOPIK *yang* yang membawa fitur Topik bagi membentuk FTOP. FTOP kemudiannya bergabung dengan partikel *-lah* yang merupakan elemen Fokus dalam ayat, sekali gus merupakan subjek ayat bagi membentuk FFOK. Akhir sekali, FFOK bergabung dengan KN *mereka* dan menghasilkan FTOP. KN *mereka* bergerak ke posisi Spek FTOP bagi memenuhi EPP dan seterusnya menjadi subjek ayat.

Dengan ini, jelaslah bahawa struktur frasa Topik dan Fokus bagi ayat yang mengandungi kata hubung *yang*, partikel *-lah* dan gabungan kedua-dua elemen tersebut adalah berbeza. Struktur ayat yang mengandungi kata hubung yang berperanan sebagai Topik mempunyai struktur FFOK mendahului FTOP. Struktur ayat yang mengandungi partikel *-lah* yang berperanan sebagai Fokus mempunyai struktur FTOP mendahului FFOK. Struktur yang mengandungi kedua-dua elemen dan mempunyai lebih daripada satu Topik menunjukkan struktur FTOP mendahului FFOK dan FFOK mendahului FTOP. Semua struktur tersebut menunjukkan adanya perbezaan dan persamaan struktur yang dicadangkan oleh Rizzi (1995). Struktur yang dicadangkan oleh Rizzi (1995) yang dikatakan bersifat sejagat itu adalah kurang tepat kerana adanya perbezaan dalam struktur Topik dan Fokus BM.

RUMUSAN

Berdasarkan analisis yang telah dilakukan secara deskriptif dan teoritikal, dapatlah dikenal pasti bahawa kata hubung *yang* merupakan elemen Topik dan partikel *-lah* pula merupakan elemen Fokus dalam BM. Hasil dapatan ini dapat menyangkal pendapat Jie Xu (2003), Ramli (1989) dan Lubna (1992) yang menyatakan bahawa partikel *-lah* merupakan penanda Topik dalam BM. Topik dan Fokus ini ditentukan dengan melihat kepada pelbagai ciri yang diperolehi daripada definisi-definisi oleh penulis lepas. Kerangka Minimalis juga merupakan pendekatan yang mampu memperlihatkan representasi rajah pohon bagi FTOP dan FFOK. Hasil kajian menunjukkan bahawa struktur FTOP dan FFOK dalam BM berbeza dengan bahasa-bahasa lain. FFOK dilihat terletak pada posisi yang lebih tinggi daripada FTOP dalam struktur tertentu. Hal ini berbeza dengan idea yang diutarakan oleh Rizzi (1995) yang menyatakan bahawa FTOP sentiasa mendahului FFOK secara sejagat. Penulis juga dapat menguatkan lagi pandangan Ramli (1989) yang bertentangan daripada idea Rizzi iaitu FFOK boleh mendahului FTOP dalam bahasa yang lain juga kerana urutan kedua-duanya tidak boleh bersifat sejagat. Dengan ini, diharapkan kajian ini dapat menunjukkan bahawa BM juga mempunyai FTOP dan FFOK tersendiri dan berbeza daripada bahasa lain. Kajian ini berkemungkinan dapat menjadi titik tolak yang membuktikan bahawa tidak semua fenomena itu bersifat sejagat. Ada juga fenomena sintaksis yang mempunyai sifat khusus untuk sesebuah bahasa. Hal ini kerana Topik dan Fokus sering digunakan dalam kehidupan sehari-hari masyarakat tanpa disedari. Diharapkan juga kajian masa depan dapat mengenal pasti pula elemen lain yang berfungsi sebagai frasa ataupun penanda Topik dan Fokus yang berbeza dengan kajian ini.

PENGHARGAAN

Kajian ini dibiayai oleh Geran Penyelidikan Kursi Endowmen MPOB-UKM 2019 yang berkod: EP-2019-053.

RUJUKAN

- Butt, M. & King, T. H. (1996). Structural Topic and Focus Without Movement. Dlm. Butt, M & King T. H. (pnyt.). *Proceeding of the First LFG Conference*, 54-60. CSLI Publications.
- Chomsky, N. (1977). On Wh-movement. Dlm P.W., Wasw, T. & Akmajian, A. (Pnyt.), *Formal syntax. Culicover* (Hlm. 71-32). London: Academic Press.
- Chomsky, N. (1995). *The Minimalist Program*. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Chomsky, N. (2001). Derivation by Phase. Dlm. Kenstowwicz (Pnyt.). *Ken Hale: A Life in Language* (Hlm. 1-52). Cambridge, MA: MIT Press.

- Cormack, A. & Smith, N. (2000). Fronting: The Syntax and Pragmatics of 'Focus' and 'Topic'. *University College London Working Papers in Linguistics*, 12, 387-416.
- de Swart dan de Hoop. (2000). Topic and focus. Dlm. Lisa Cheng, Rint Sybesma (Pnyt.) *The First Glot International State-of-the-Article Book* (Hlm. 105-130). Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Fazal Mohamed Mohamed Sultan & Mohd Romzi Ramli. (2015). Kata Ganti Nama dalam Bahasa Mendriq. *GEMA Online® Journal of Language Studies*, 15(3), 67-82.
- Gundel, J. K. & Fretheim, T. (2004). *Topic and Focus in The Handbook of Pragmatic*. Oxford: Blackwell.
- Hagstrom, P. (2000). *Topic and Focus. Research Seminar Spring 2000: Perspective on Focus*. Boston, USA.
- Hishamudin Isam, Faizah Ahmad & Mashetoh Abd. Mutalib. (2014). Wajaran penggunaan data korpus dalam penulisan ilmiah: dimensi baharu sukatan pelajaran bahasa Melayu Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia (STPM). *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, 4(2), 67-77.
- Irurtzun, A. (2005, Mei). *Focus and Clause Structuration in the Minimalist Program*. Diakses daripada <https://artxiker.ccsd.cnrs.fr/artxibo-00000022>
- Jie Xu. (2003). Focus-Marking in Chinese and Malay: A Comparative Perspective. *Proceedings of the 17th Pacific Asia Conference on Language, Information and Computation*. 1-3 Oktober, Singapore. <https://www.aclweb.org/anthology/Y03-1002.pdf>
- Lubna Shariffa Alsagoff. (1992). *Topic in Malay: The Other Subject*. Disertasi Ph.D USA: Stanford University.
- Mashudi Kader. (1981). *Syntax of Malay interrogatives*. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Miyagawa, S. (2017). Topicalization. *Gengo Kenkyu*, 152, 1-29.
- Neeleman, A. & Titov, E. (2009). A Syntactic Typology of Topic, Focus and Contrast. Dlm Jeroen van Craenenbroeck (Pnyt.). *Alternatives to Cartography* (Hlm. 15-52). Berlin: Moutun de Gruyter.
- Ramli Md. Salleh. (1989). *Fronted Constituents in Malay: Bases Structures and Move Alpha in a Configurational Non-Indo European Language*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Rizzi, L. (1995). *The Fine Structure of the Left Periphery*. MSS.: University of Geneva, Geneva, Switzerland.
- Tatabahasa Dewan* (2002). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Taeho Kim. (2008). *Subject and Object Markings in Conversational Korean*. A dissertation submitted to Faculty of the Graduate School of the State University of New York at Buffalo. PhD. Department of Linguistics.
- Tanaka. H. (2016). A Minimalist Analysis of English Topicalization: A Phase-Based Cartographic Complementizer Phrase (CP) Perspective. *J UOEH*, 38(4), 279-289.
- Trask, R.L. & Trask, L.T. (1999). *Key Concepts in Language and Linguistics*. London: Routledge Press.
- Van Der Wal. J. (2014). Topic and Focus in Bantu Comparative Syntax: 3 Steps Towards Minimalist Features. *47th Meeting of the Societas Linguistica Europaea*. 11-14 November, Poznan.
- Zaharani Ahmad (Pnyt.). (2008). *Aspek Nahu Praktif Bahasa Melayu*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.

PENULIS

Fazal Mohamed bin Mohamed Sultan (Ph.D) ialah seorang Profesor Madya di Program Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah sintaksis dan geolinguistik. Aktif membentangkan kertas kerja di seminar peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Beliau kini mengetuai beberapa projek UKM, Kementerian Pengajian Tinggi dan Industri.

Syafika Atika binti Othman merupakan Graduan Sarjana Linguistik di Pusat Pengajian Bahasa dan Linguistik, Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau turut melibatkan diri dalam penyelidikan lapangan berkaitan sintaksis dan dialek.